

ΛΥΣΕΙΣ ΛΑΤΙΝΙΚΑ Β΄

9. 1. 2022

A. KEIMENA

1. Να μεταφράσετε τα υπογραμμισμένα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat. Glorīae Vergili studēbat ingeniumque **eius** fovēbat. Eum ut puer magistrum honorābat. Monumentum eius, quod Neapoli iacēbat, **pro templo** habēbat.

Στα μέρη εκείνα κατείχε πολλά αγροκτήματα. Ο Σίλιος είχε ευαίσθητη ψυχή. Επιδίωκε τη δόξα του Βιργιλίου και περιέβαλλε με αγάπη το πνεύμα του. Τον τιμούσε, όπως ο μαθητής τον δάσκαλό. Το μνημείο του, που βρισκόταν στη Νεάπολη, θεωρούσε σαν ναό.

Lex enim est fundamentum libertātis, fons **aequitātis**. Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra **sine mente**, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.

Γιατί ο νόμος είναι θεμέλιο της ελευθερίας, πηγή δικαιοσύνης. Ο νους και η ψυχή και η σκέψη και η κρίση της πολιτείας βρίσκονται στους νόμους. Όπως τα σώματά μας (δε στέκονται) χωρίς νου, έτσι και η πολιτεία δεν στέκεται χωρίς νόμο. Οι άρχοντες είναι θεράποντες των νόμων, οι δικαστές (είναι) ερμηνευτές των νόμων, τελικά όλοι είμαστε υπηρέτες των νόμων· γιατί έτσι μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

Caesar propter frumenti inopiam legiōnes **in hibernis** multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nerviiis hiemāre iubet et tribus imperat in Belgis remanēre. Legātōs omnes frumentum in castra importāre iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventāre audio; speculatōres nostri eos prope esse nuntiant. **Vim** hostium cavēre debetis;

Ο Καίσαρας εξαιτίας της έλλειψης σιταριού εγκαθιστά τις λεγεώνες σε πολλά χειμερινά στρατόπεδα. Διατάζει τέσσερις από αυτές να ξεχειμωνιάσουν στη χώρα των Νερβίων και τρεις διατάζει να παραμείνουν στη χώρα των Βέλγων. Διατάζει όλους τους διοικητές των λεγεώνων να μεταφέρουν σιτάρι στο στρατόπεδο. Συμβουλεύει τους στρατιώτες με αυτά τα λόγια: <<Πληροφορούμαι ότι οι εχθροί πλησιάζουν· οι ανιχνευτές μας αναγγέλλουν ότι αυτοί είναι κοντά. Πρέπει να φυλάγεστε από τη δύναμη των εχθρών>>

Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini, laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina **cum lacrimis** iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus **ex vulnere** dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio

imperium adimit.

Ο γιος του, Σέξτος Ταρκύνιος, προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, συζύγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγος και ο πατέρας (της) και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτήν περίλυπη. Σε αυτούς η γυναίκα με δάκρυα αποκαλύπτει την προσβολή και αυτοκτονεί με μαχαίρι. Ο Βρούτος από το τραύμα με μεγάλο πόνο βγάζει το μαχαίρι και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα. Ξεσηκώνει τον λαό και αφαιρεί την εξουσία από τον Ταρκύνιο.

Aeneas bellum ingens geret in Italia. Populos feroces contundet, mores **eis** imponet et moenia condet. Tu Aeneam **ad caelum** feres. Postea Iulus, Aeneae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam munit. Post trecentos annos Iliia duos filios, Romulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet.

Ο Αινείας θα διεξαγάγει φοβερό πόλεμο στην Ιταλία. Θα συντρίψει άγριους λαούς, θα επιβάλει θεσμούς και θα χτίσει τείχη. Εσύ θα αποθεώσεις τον Αινεία. Αργότερα ο Ίουλος, ο γιος του Αινεία, θα μεταφέρει το βασίλειο από το Λαβίνιο και θα οχυρώσει την Άλβα Λόγγα. Μετά από τριακόσια χρόνια η Ιλία θα γεννήσει δύο γιους, τον Ρωμόλο και τον Ρώμο, τους οποίους θα αναθρέψει μια λύκαινα.

2. Να αναφερθείτε στη συγγραφική σταδιοδρομία του Μάρκου Τύλλιου Κικέρωνος.

Ο κορυφαίος εκπρόσωπος της πεζογραφίας, ο **Μάρκος Τύλλιος Κικέρων** (106-44 π.Χ.), υπήρξε χωρίς άλλο πρώτα πρώτα ένας από τους μεγαλύτερους ρήτορες της αρχαιότητας. Έγραψε πάνω από εκατό λόγους, από τους οποίους σώζονται περίπου οι μισοί (περίφημοι είναι π.χ. οι τρεις "καισαρικοί", οι τέσσερις "κατιλινικοί" και οι δεκατέσσερις "φιλιππικοί" του) και έχουν περιεχόμενο πολιτικό ή δικανικό. Εκτός από τη ρητορική πράξη επιδόθηκε και στη θεωρητική πραγμάτευση ζητημάτων σχετικών με τη ρητορεία και το ρήτορα. Είναι θερμός θαυμαστής του Πλάτωνα και ταυτόχρονα εκλεκτικός οπαδός και άλλων φιλοσοφικών ρευμάτων και δημιουργεί μια σειρά από υπέροχους φιλοσοφικούς διάλογους. Η πολύπτυχη προσωπικότητά του έχει ανάγλυφα αποτυπωθεί στις περίπου 800 επιστολές των τεσσάρων επιστολογραφικών συλλόγων που συγκεντρώθηκαν και δημοσιεύτηκαν μετά το θάνατο του. Η καθαρότητα της έκφρασης, η κομψότητα και η καλλιέπεια, η ζωηρότητα και το υφολογικό του ύψος τον κατέστησαν κορυφαίο υπόδειγμα λατινικού λόγου και τον εγκατέστησαν στον παρνασσό των αθανάτων της παγκόσμιας λογοτεχνίας.

Μονάδες 10

3α. Να συνδέσετε ετυμολογικά τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής με λέξεις των κειμένων που σας δίνονται.

αγροικία: **agros** // διάλεξη: **Lex** // μνήμη: **Mens** // ιμπεριαλισμός: **imperat** // οισοφάγος: **feres**

Μονάδες 5

β. Να τοποθετήσετε στο σωστό κενό τις παρακάτω λατινικές φράσεις. (Δύο στοιχεία περισσεύουν)

(**mea culpa** , **erga omnes** , **casus belli**, **persona non grata** , **scripta manent** , **terra incognita** , **sine qua non**)

- i. Η συμφωνία αυτή θα ισχύει **erga omnes** και συνεπώς όλες οι χώρες ανεξαιρέτως οφείλουν να τη σεβαστούν.
- ii. **Mea culpa**. Σου υπόσχομαι δεν πρόκειται να ξανασυμβεί.
- iii. Να προσέχεις που στέλνεις γραπτά μηνύματα και πως εκφράζεσαι στον γραπτό λόγο διότι **scripta manent** .
- iv. Ο Πρόεδρος της Τουρκίας αποτελεί **persona non grata** για την Ελλάδα.
- v. Το θέμα που συζητήθηκε αποτελούσε **casus belli** για τους περισσότερους από εμάς.

Μονάδες 5

4. Να γράψετε στο τετράδιό σας τους ζητούμενους τύπους.

- i. illis : γενική ενικού **illius**
- ii. locis : αιτιατική πληθυντικού **loca** [*επερογενές·locus, i αρσενικό β' = ο τόπος, το μέρος // πληθ. αριθμός: αρσενικό, loci - orum = χωρία βιβλίου // ουδέτερο: loca, locorum = τόποι. Συνεπώς εδώ το locis είναι ουδετέρου γένους]*
- iii. Silius : γενική ενικού **Silii / i**
- iv. puer : κλητική ενικού **puer**
- v. libertātis : γενική πληθυντικού **libertatum / libertatium**
- vi. fons : αιτιατική πληθυντικού **fontes / fontis**
- vii. civitas: γενική πληθυντικού **civitatum / civitatum**
- viii. mente : γενική πληθυντικού **mentium**
- ix. frumenti : κλητική ενικού **frumentum**
- x. Hostes : αφαιρετική πληθυντικού **hostibus**
- xi. Vim : αφαιρετική ενικού **vi**

xii. Filius : κλητική ενικού **fili**

xiii. ipsam : αιτιατική ενικού στο αρσενικό **ipsum**

xiv. caelum : κλητική πληθυντικού **caeli**

xv. lupa : γενική πληθυντικού. **luparum**

Μονάδες 15

5. eius : Να κλίνετε την αντωνυμία στο γένος που βρίσκεται και στους δύο αριθμούς.

is, eius, ei, eum, - , eo // ei - ii - i, eorum, eis - iis - is, eos, - , eis - iis - is

Μονάδες 2

6. Να γράψετε στο τετράδιό σας τους ζητούμενους τύπους.

i. possidēbat : γ ενικό Οριστικής Υπερσυντελικού **possederat**

ii. fonēbat : β πληθυντικό Οριστικής Συντελεσμένου Μέλλοντος **foveritis**

iii. iacēbat : γ πληθυντικό Οριστικής Παρακειμένου **iacuerunt / iacuere**

iv. stat : α πληθυντικό Οριστικής Μέλλοντος **stabimus**

v. possumus : α πληθυντικό Οριστικής Παρατατικού **poteramus**

vi. conlocat : γ πληθυντικό Οριστικής Μέλλοντος **conlocabunt**

vii. remanēre : α πληθυντικό Οριστικής Υπερσυντελικού **remanseramus**

viii. admonet : β πληθυντικό Οριστικής Ενεστώτα **admonetis**

ix. inveniunt : γ ενικό Οριστικής Παρατατικού **inveniebat**

x. interficit : β πληθυντικό Οριστικής Μέλλοντος **interficietis**

xi. transferet : ίδιο πρόσωπο στην Οριστική του Ενεστώτα **transfert**

xii. muniet : β ενικό Οριστικής Παρατατικού **muniebas**

xiii. pariet : τον αντίστοιχο τύπο στον Ενεστώτα **parit**

Μονάδες 13

7. *Monumentum eius, quod Neapoli iacēbat, pro templo habēbat* : Στη παραπάνω περίοδο να εντοπίσετε την κτήση και να τη ξαναγράψετε στο τετράδιό σας χρησιμοποιώντας τον σωστό τύπο της αντωνυμίας

suus - a - um. Ποια η διαφοροποίηση στο νόημα της περιόδου;

- Monumentum **suum**, quod Neapoli iacebat, pro templo habebat.
- **eius**: Δηλώνει κτήση χωρίς αυτοπάθεια, αναφέρεται στον Βεργίλιο.
- **suum**: Δηλώνει κτήση με αυτοπάθεια και αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος, στον Σύλιο Ιταλικό.

Μονάδες 5

8. propter frumenti inopiam : Στη φράση που σας δίνεται να αναγνωρίσετε τον εμπρόθετο προσδιορισμό ως προς το είδος και στη συνέχεια να τον γράψετε με ισοδύναμο τρόπο.

- propter frumenti inopiam: **εμπρόθετος** προσδιορισμός του **εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου** (στο conlocat).
- **ex, de, (ab)** frumenti **inopia** // frumenti **inopia** // (**ob, per,** frumenti **inopiam**)

Μονάδες 4

9. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit : Να εξαρτήσετε τη παραπάνω πρόταση από τις παρακάτω φράσεις κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές.

α) Caesar scripsit (Ο Καίσαρ γράφει) **Brutum** ex vulnere dolore magno cultrum **extrahere**.

β) Brutus narrat (Ο Βρούτος αφηγείται) **se** ex vulnere dolore magno cultrum **extrahere**.

γ) Fertur (Λέγεται) **Brutus** ex vulnere dolore magno cultrum **extrahere**.

Μονάδες 6

10. Post trecentos annos: α. Να γράψετε τη φράση με ισοδύναμο τρόπο και β. να αναγνωρίσετε συντακτικά τους όρους και στις δύο φράσεις.

α. trecentis post annis.

β. trecentis post annis: post: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου // annis: αφαιρετική του μέτρου ή διαφοράς // trecentis: επιθετικός προσδιορισμός στο annis

post trecentos annos: post annos: εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου // trecentos: επιθετικός προσδιορισμός στο annos

Μονάδες 3

11. Να αναγνωρίσετε τη παρακάτω δευτερεύουσα πρόταση .

- **quod Neapoli iacēbat:** δευτερεύουσα (επιθετική) αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο monumentum.

Μονάδες 2

12. Να αναγνωρίσετε συντακτικά του σημειωμένους όρους των κειμένων.

- **eius:** γενική κτητική στο ingenium
- **pro templo:** εμπρόθετος προσδιορισμός της παραβολής/σύγκρισης σε θέση κατηγορουμένου στο αντικείμενο του habebat
- **aequitātis:** γενική υποκειμενική στο fons
- **sine mente:** εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στέρηση στο (non) stant
- **in hibernis:** εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο στο conlocat
- **Vim:** αντικείμενο του cavere
- **cum lacrimis:** εμπρόθετος προσδιορισμός του τρόπου στο aperit
- **ex vulnere:** εμπρόθετος προσδιορισμός της απομάκρυνσης (/κίνηση από τόπο) στο extrahit.
- **eis:** έμμεσο αντικείμενο στο imponet
- **ad caelum:** εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης σε τόπο στο feres.

Μονάδες 10